

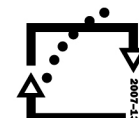
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: Přispějme k ještě kvalitnější a modernější výuce na ZŠ Chotěboř Buttulova

Registrační číslo projektu CZ.01.07/1.1.01/01.0004

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název projektu	Rozvoj čtenářských dovedností
Autorský kolektiv	Mgr. Hana Jouklová, Mgr. Jana Mrvová, Jitka Nermuťová

Anotace

Projekt se zaměřil na rozvoj čtenářských dovedností žáků 1. až 5. ročníku malotřídní školy. Tito žáci pracují ve třídách, kde je spojeno několik ročníků a musí často pracovat s textem samostatně. Naši práci jsme si rozčlenili dle 6 čtenářských dovedností, na které jsme se zaměřili.

- 1. dovednost: Vyhledávat informace v textu
- 2. dovednost: Najít určité prvky, části textu a sled událostí
- 3. dovednost: Interpretovat pohnutky chování a pocity, vztahy mezi událostmi a jednáním
- 4. dovednost: Provést interpretaci textu, pochopit hlavní myšlenku
- 5. dovednost: Předvídat další události, srovnat informace s vlastní zkušeností
- 6. dovednost: Rozpoznat určité jazykové prostředky

Výstup

Metodika

Pro jednotlivé ročníky jsme připravili dva testy. Vstupní, který nám měl ukázat, jak na tom žáci v námi sledovaných dovednostech jsou a na co se máme zaměřit. Výstupní, který nám ukázal, zda procvičování jednotlivých dovedností bylo úspěšné a co se nám nepovedlo. Na procvičování jednotlivých dovedností jsme si připravili pracovní listy. Vstupní test byl pro žáky 1., 2. a 3. ročníku jiný, žáci 4. a 5. ročníku psali test stejný. Výstupní test psali žáci 2. a 3. ročníku, každý jiný, žáci 4., 5. a 6. ročníku (6. ročník – žáci, kteří odešli do školy v Chotěboři, psali test v této škole) měli test stejný.

Materiální a organizační zabezpečení

Texty pro vstupní a výstupní testy a pracovní listy byly vybírány podle čtenářské úrovně žáků jednotlivých ročníků. Byly upraveny po grafické stránce – velikost písma, délka textu, místa pro odpovědi. Podle věku žáků byl stanoven čas na vypracování testu - jedna až dvě vyučovací hodiny. Žáci podle ročníků pracovali buď samostatně, nebo pod vedením učitele. Pracovní listy

vypracovávali žáci v průběhu hodin českého jazyka. Podle náročnosti od 15 minut do jedné vyučovací hodiny.

Průběh realizace

Časový harmonogram

Celý projekt probíhal od února 2009 do ledna 2010. Protože žáci 5. ročníku, kteří ve školním roce 2008/2009 navštěvovali naši školu, přešli v následujícím školním roce do ZŠ Buttulova Chotěboř, dohodli jsme se s vyučující českého jazyka, že výstupní test napíší v 6. ročníku na této škole.

V únoru 2009 jsme se věnovali přípravě vstupního testu a stanovení dovedností, na které se chceme zaměřit. Tento vstupní test nám měl ukázat, jak na tom žáci jsou při práci s textem a na co se zaměříme při tvorbě pracovních listů. V březnu 2009 žáci 1., 2., 3., 4. a 5. ročníku napsali vstupní test. V dubnu, květnu, červnu, září, říjnu a listopadu 2009 jsme prováděli nácvik jednotlivých čtenářských dovedností tak, jak jsme si stanovili. Žáci pracovali s texty čtenek jednotlivých ročníků a s pracovními listy, které jsme k jednotlivým dovednostem připravili.

V prosinci 2009 žáci 2., 3., 4., 5. a 6. ročníku napsali výstupní test. V lednu 2010 jsme si závěrečný test celý průběh projektu zhodnotily.

Věcný průběh

Vstupní test: 1., 2. a 3. ročník měl každý svůj test, 4. a 5. ročník měl test společný. Typy otázek byly ve všech testech stejné, byly přizpůsobeny možnostem žáků v jednotlivých ročnících a vycházely z námi stanovených šesti čtenářských dovedností.

1. ročník: Žáci pracovali s učitelem. Text testu znali z předchozích hodin. Četli společně nahlas text i úkoly, které poté vypracovávali samostatně. Časová dotace 2 vyučovací hodiny.
2. ročník: Žáci pracovali s neznámým textem, který si samostatně přečetli. Společně s učitelem si četli úkoly, které potom vypracovávali samostatně. Při nejasnostech se mohli zeptat. Časová dotace 60 minut.
3. ročník: Žáci pracovali s testem samostatně. Při nejasnostech se mohli vyučujícího zeptat. Časová dotace jedna vyučovací hodina.
4. a 5. ročník: Žáci si text testu společně přečetli a samostatně vypracovávali úkoly. Časová dotace jedna vyučovací hodina, bez čtení textu.

Texty pro vstupní test 1., 2. a 3. ročníku byly vybrány s publikace Z. Martínka – Cvičné texty pro pomalejší čtenáře z nakladatelství Blug. 4. a 5. ročník pracoval s textem z knihy B. Mac Donaldové Paní Láryfáry.

Výstupní test: 2. a 3. ročník měl každý svůj test. 4., 5. a 6. ročník pracoval se stejným testem. Typy otázek byly ve všech testech stejné, shodovaly se s otázkami ve vstupním testu. Otázky byly přizpůsobeny žákům jednotlivých ročníků a vycházely z námi stanovených šesti čtenářských dovedností.

2. ročník: Žáci pracovali s neznámým textem, který si společně přečetli. Jednotlivé úkoly plnili samostatně. Při nejasnostech se mohli zeptat vyučujícího. Časová dotace 60 minut.
3. ročník: Žáci pracovali s neznámým textem, který si společně přečetli. Jednotlivé úkoly plnili samostatně. Při nejasnostech se mohli zeptat vyučujícího. Časová dotace 60 minut.
- 4., 5. a 6. ročník: Text testu žáci neznali. Četli si ho samostatně a samostatně zpracovávali i úkoly. Test psali během jedné vyučovací hodiny. 6. ročník – bývalí žáci naší školy psali test v hodině českého jazyka na ZŠ Buttulova Chotěboř.

Texty pro výstupní test byly vybrány pro 2. ročník z knihy Z Svěráka – Tatínku, ta se ti povedla, 3. ročník čerpal z publikace G. Sempé – Mikulášovy prázdniny a konečně 4., 5. a 6. ročník pracoval s texty z knihy T. Breziny – UFO jménem Amadeus.

Pracovní listy: při práci s pracovními listy jsme se zaměřili na jednotlivé čtenářské dovednosti:

1. dovednost – vyhledat informace v textu

- vyhledávání informací z předem daného výběru:
 - počet možností výběru závisí na ročníku, na čtenářské vyspělosti
 - možnosti výběru jsou slova v textu obsažená, ale i slova, která se v textu nenacházejí
 - správná je pouze jedna možnost
 - více správných možností (tato možnost musí být uvedena předem)
- odpověď na otázku:
 - informace je v textu daná, odpověď je jasná
 - informace je v textu, ale je více možností
 - informace není v textu konkrétně zaznamenaná, vychází z logické úvahy

2. dovednost – najít určité prvky, části textu, sled událostí

- vyhledej slovo: pořadí řádku, počáteční písmeno
 - pořadí řádku, pořadí písmene
 - pořadí řádku, poloha mezi slovy
 - pořadí řádku, počet slabik
 - pořadí řádku, pořadí slova zleva nebo zprava
 - slovo složit z písmen, pak v textu vyhledat
 - slovo složit ze slabik, pak v textu vyhledat
- sled událostí:
 - vybrané a zpřeházené věty z textu očíslovat (rozstříhat a nalepit správně)
 - osnova příběhu (obrázková, bodová, podle odstavců)

3. dovednost – interpretovat pohnutky chování a pocity, vztahy mezi událostmi a jednáním

- hledání vztahů a pohnutek:
 - otázka PROČ?
 - odpověď A PROTO
- vyjadřování pocitů postav:
 - co pociťovala postava (srovnání s vlastními prožitky)

4. dovednost – interpretace textu, pochopit hlavní myšlenku

- opakování práce s částí textu:
 - škrtni slovo, které do textu nepatří
 - vyber slovo do věty
- dějová osa:
 - otázky, které drží dějovou osu
 - několika větami napsat, co se přihodilo

5. dovednost – předvídat další události, srovnat informace s vlastní zkušeností:

- hra na spisovatele, pokračuj v příběhu
- která postava se ti líbí a proč
- znáš někoho, kdo je postavě podobný
- stalo se ti něco podobného
- na co myslí jednotlivé postavy
- dramatizace pokračování
- je v příběhu něco, co se nemohlo stát

6. dovednost – rozpoznat určité jazykové prostředky

- pracujeme se slovem:
 - vymysli synonymum, antonymum
 - najdi v textu slova nespisovná

- najdi v textu slova citově zbarvená
- podtrhni v textu slovo, kterému nerozumíš (vyhledej význam ve slovníku)
- pracujeme s větou:
 - převed' do přímé řeči – co řekne...
 - jak bys řekl ty

Poznámky

Do projektu byla zapojena i školní družina, kterou navštěvuje převážná většina našich žáků (77% žáků). Žáci zde formou zábavných her, kvízů, besed a soutěží prohlubovali čtenářské dovednosti. Děti si vytvořily pohádkové kvarteto a obrázkový pohádkový kalendář. Uspořádaly ve škole výstavu svých oblíbených knih, ze kterých si četly ukázky. Navštívily místní knihovnu a vyráběly loutky pohádkových postav.

Závěr

Přínos pro realizátory projektu

Při vyhodnocování projektu jsme si uvědomili, co všechno má vliv na to, jak děti danému textu porozumí. Výsledky byly rozdílné, pokud si žáci text četli tichým čtením nebo čtením hlasitým. Při hlasitém čtení byli pozornější a práce s textem probíhala snadněji. Rozdílně plnili úkoly, pokud pracovali samostatně nebo pod vedením učitele – hlavně žáci nižších ročníků. Vliv na práci s textem měla i úprava textu, délka textu, jeho členění, velikost písma a doprovodné obrázky. U mladších žáků se velmi osvědčila vhodná motivace před čtením textu. Důležité pro další práci s textem bylo i popovídání si a zamýšlení se nad přečteným textem, vyhledávání neznámých slov, vysvětlování některých frází. Děti text rády dramatizují a domýšlejí nedokončené příběhy, které potom srovnávají s tím, jak příběh dokončil spisovatel. V neposlední řadě měl vliv na práci s textem i čas, který se textu věnoval – nespěchat, nechat prožít.

Přínos pro žáky

Projekt přispěl k rozvoji klíčových kompetencí žáků.

Kompetence k učení:

- vyhledává a třídí informace při práci s textem,
- uvádí věci do souvislostí,
- čte s porozuměním.

Kompetence k řešení problémů:

- volí vhodné způsoby řešení úkolů,
- pracuje s informacemi získanými v textu,
- pracuje se slovníkem.

Kompetence komunikativní:

- pokouší se o formulaci své myšlenky,
- vyjadřuje se souvisle a výstižně.

Kompetence sociální a personální:

- naslouchá názorům jiných a bere je v úvahu,
- přijímá a pracuje v různých rolích při práci ve skupině.

Kompetence občanské:

- respektuje práci druhých a spolupracuje se spolužáky.

Kompetence pracovní:

- rozvíjí své pracovní dovednosti,
- dodržuje hygienické návyky při čtení a psaní.

V průběhu projektu jsme zjišťovali, že se mění vztah žáků ke čtení. Hodiny čtení je rozhodně víc bavily. Měli zájem o knihy, ze kterých byly vybírány ukázky pro práci s textem. Někteří si dokonce celou knihu sami přečetli. Někteří sami nabízeli knihy, které je při čtení zaujaly. V některých třídách projevili někteří žáci zájem i o knihy z naší knihovny. Starší žáci přišli na to, že není špatné si o přečteném textu pohovořit a zamyslet se nad ním.